

NEXUS LINGUARUM

KÖSZÖNTŐ KÖTET A 80 ÉVES
NYOMÁRKAY ISTVÁN AKADÉMIKUS
TISZTELETÉRE

Szerkesztette
Lukács István

ELTE BTK
SZLÁV ÉS BALTI FILOLÓGIAI INTÉZET
SZLÁV FILOLÓGIAI TANSZÉK
BUDAPEST, 2017

SZAKMAI LEKTOROK
Bańcerowski Janusz
Jászay László

MŰSZAKI SZERKESZTŐ ÉS TÖRDELŐ
Janiec-Nyitrai Agnieszka

© szerzők
© ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszék

Kiadja az ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszék
Felelős kiadó a Szláv Filológiai Tanszék vezetője
Sorozatszerkesztő: Lukács István
A borítót tervezte: Sellyei Tamás Ottó
Nyomdai kivitelezés: Robinco Kft.
ISSN 1789-3976
ISBN 978-963-284-859-4

TARTALOM

Bañcerowski Janusz	
Nyomárkay István akadémikus nyolcvan éves.....	9
Bajzek Lukač Marija	
Slovenska zemljepisna lastna imena na Gornjem	
Seniku in v Porabju.....	15
Bañcerowski Janusz	
Néhány gondolat a nyelvhasználat alapegységéről...	25
Császári Éva	
A szlovák szótárhoz tartozó legújabb mérföldköve.	
Az első szlovák etimológiai szótár.....	43
Дудаши Марија	
Гневът в унгарската и българската фразеология...	51
Dudás Előd	
Kaj-horvát anyag Maks Pleteršnik szlovén–német	
szótárában.....	61
Dziewońska-Kiss Dorota	
Człowiek człowiekowi wilkiem – obraz wilka w języku	
polskim (w świetle związków frazeologicznych	
i przysłów).....	71
Федосов Олег	
Как достичь совершенства?.....	81
Gyivicsán (Divičanová) Anna	
Rozmýšľanie o slovenskom národnom hnutí,	
o jazyku, o kultúre	
(Štefan Leška, Karol Straka, Ľudovít Haan).....	93
Gyöngyösi Mária	
A „törpe” Alekszandr Blok mitopoétikájában	
(Alakváltozatok és forrásaik).....	101
Imrichová Mária	
Slovenská právnická terminológia	
a problematika polysémie termínov.....	115
Jakovljević Dragan	
Književnost, novi mediji i postčitalačka generacija...	125

Janiec-Nyitrai Agnieszka	
Narošle postpamięci. Na marginesie węgierskiej	
trylogii Krzysztofa Vargi <i>Gulasz z turula, Czardasz</i>	
<i>z mangalicą i Langosz w jurcie</i>	135
Janurik Szabolcs	
Angol mintára keletkezett tükörszavak	
a magyarban és az oroszban.....	147
Ясаи Ласло	
Средства грамматики и картина мира	
в русском языке.....	161
Kiss Szemán Róbert	
A katolikus irodalom mint újkori kulturális	
képződmény sajátosságai.....	173
Kroó Katalin	
Az irodalmi szövegben rejlő <i>megszólítás</i> szemiotikai	
alakzatáról.....	183
Лявинец-Угрин Марианна	
Современная лексикография русинского языка..	195
Лебович Виктория	
К вопросу литературной ономастики	
у И. Нечуя-Левицкого.....	207
Lukács István	
A horvát <i>Sibila</i>	219
Menyhárt Krisztina	
„Zöldségeket beszél”. A zöldségek a magyar	
és a bolgár közmondásokban.....	231
Михайлов Камен	
Via Danubius.....	243
Milosevits Péter	
Jovan Dučić versei Babits Mihály fordításában.....	255
Nagy István	
Íráspoétika, írásethosz. Marina Cvetajeváról.....	271
Палоши Ильдико	
Мультисубъектность как семантическая категория	
в русском языке.....	283

Pátrovics Péter	Aspektualitát – Temporalitát – Kasus – Referentialitát und Wortstellung im Deutschen und in den slawischen Sprachen. Mutmaßliche Zusammenhänge.....	297
Pavičić Mladen	Ivan Prijatelj <i>A szlovének irodalma</i> című irodalomtörténeti áttekintéséről.....	307
Péter Mihály	Két költő a szerelem másodvirágzásától (Puskin és Tyutcssev).....	317
Ráduly Zsuzsanna	Eponimák a lengyel és a magyar egyházi terminológiában.....	323
Sárköziné Vandan Enhzaya	<i>Вопрос Достоевского в монгольском переводе романа «Братья Карамазовы».....</i>	335
Urkom Aleksander	Učenje stranog jezika u digitalnom dobu.....	343
Várnai Dorota	Renesans w Polsce i na Węgrzech.....	353
Vig István	Prebacivanje kodova u djelu „Az török áfium ellen való orvosság” (’Lijek protiv turskoga opijuma’) Nikole Zrinskog.....	365
Zoltán András	Régi keleti szláv jövevényszavaink kérdéséhez.....	377
Zsilák Mária	A budai Egyetemi nyomda szlovák kiadványainak nyelvváltozatai az egységes modern irodalmi nyelv kialakulása tükrében.....	385

К ВОПРОСУ ЛИТЕРАТУРНОЙ ОНОМАСТИКИ У И. НЕЧУЯ-ЛЕВИЦКОГО

Виктория Лебович

Украинский писатель Иван Нечуй-Левицкий (1838-1918), родившись в семье священника, в течение 18 лет получал теологическое образование, учился даже в Киевской духовной академии, однако после окончания учебы стал учителем средней школы, и, отработав положенные в то время 25 лет, с 1885 года до конца жизни занимался уже только литературой. Об образе жизни писателя ходили анекдоты. Его считали анахоретом, консерватором, чудачком, который каждый день в одно и тоже время, по одному и тому же маршруту отправлялся на прогулку по Киеву, и всегда обязательно с зонтиком. Говорили, что по его распорядку дня можно было проверять часы: ел он всегда в одно и тоже время, ложился спать ровно в десять, чтобы не испортить себе здоровье. Даже с праздника 35-летнего юбилея своей творческой деятельности ушел спать, не выслушав приветственных слов и прочтения поздравительных телеграмм. (см.: БИЛЕЦЬКИЙ 1965: 319-320, 335). Иван Франко на основе произведений писателя представлял его полным жизненной энергии и силы человеком, а увидел « (...) *невеличкого, сухорявого, слабосилого чоловіка, що говорив теплим і щирим, але слабеньким голосом, завжди жалувався на якусь жолудкову слабість, ходив помаленьку дрібними кроками і взагалі робив враження пташини, вродженної в клітці і привиклої жити в клітці, так що пустить її на вольне повітря, то вона пофуркає, пофуркає і назад повернеться до своєї клітки*» (ФРАНКО 1982: 373-374).

По всей вероятности этот вызывающий недоумение или улыбку образ жизни писателя побудил Валерьяна Пидмогильного, представителя расстрелянного поколения украинских писателей-модернистов, автора интеллектуальных романов, написать в 1927 году статью «Іван

Левицький-Нечуй (Спроба психоаналізи творчости)». В центре внимания модного в то время в Украине психоаналитического анализа стоят сложные отношения Нечуя-Левицкого с отцом, которого он, якобы боялся, недолюбливал и обвинял в смерти умершей после родов любимой матери. И хотя сам Нечуй-Левицкий в своей незаконченной автобиографии «Життєпись Івана Левицького (Нечуя), написана ним самим» объяснял, що писати он начал в то время, когда украинская литература была запрещена, и о его литературной деятельности не знали даже его товарищи, с которыми он жил на одной квартире, и не знал отец, (см.: ЛЕВИЦЬКИЙ 1968: 17), Пидмогильный выбор псевдонима писателя объясняет стремлением в первую очередь утаить свое авторство от отца: *«І самий псевдонім той „Нечуй“, тоб-то: не чуй – аж надто показовий. З цього псевдоніму, викликаного страхом перед батьком, пішов луною шиплячий звук (ш-ш-ш!) (т.е.: тихо! не розглашай! – Л.В.)) і в другому його псевдонімі (Баштовий), і в назвах його найголовніших творів – „Микола Джеря“, „Бурлачка“, „Кайдашева сім'я“, „Причепан“, „Живцем поховані“, „Пропавші“»* (ПІДМОГИЛЬНИЙ 1927: 298). Как бы то ни было, псевдоним – говорящий, и номинация героев художественных произведений Нечуя позволяет анализировать в них роль литературной ономастики.

Иван Нечуй-Левицкий, будучи знакомым с произведениями украинских писателей и поэтов, не мог не обратить внимания на образотворческие и сюжетообразующие функции онимов литературных персонажей предшествующей его деятельности украинской словестности. Однако на номинацию героев произведений писателя могли оказать воздействие также некоторые факты из жизни самого автора. В своей автобиографии Нечуй-Левицкий писал про своего прадеда, который как и его дед, и отец был священником: *«В грамоті на чин священника мій прадід записаний не Левицьким, а Леоновичем; він змінив своє прізвище, як мені розказував батько, тим, що прізвище Левицький було тоді модне»* (ЛЕВИЦЬКИЙ 1968:

7). Про деда по матері писатель отмечал, что тот был простым казаком *«родом з Полтавщини, і зайшов з відтіль в Київщину з своїм братом. Вони поставали священиками, і мій дід дав собі шляхетське прізвисько Трезвінський, а брат його назвав себе Коцевольським»* (ЛЕВИЦЬКИЙ 1968: 87).

Мена имен, хотя и происшедшая по совсем другим причинам, присутствует и в произведении Нечуя-Левицкого «Микола Джеря», написанном в 1876 году. Уже в самом названии социально-бытовой повести, ведь в письме А. Бодянскому от 1 мая 1876 года писатель упоминает *«згублену десь за границею Кулішем повість «Наймит Яріш Джеря»* (ЛЕВИЦЬКИЙ 1968: 270), т.е. первый утерянный вариант произведения, в котором главный герой был окрещен Яришем. А в самом произведении прибывшие на сахарный завод в поисках заработка беглые крестьяне с целью конспирации не называют своего настоящего имени. Директор-немец *«не спитав вербівців про нашіпорти, не спитав навіть, звідкіля вони родом, і тільки позаписував їх ймення та прізвиська. Микола назвав себе Іваном Гриценком, Кавун назвав себе Панасенком»* (НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 141). Герои именуют себя типичными украинскими патронимическими фамилиями, образованными от мужских имен с суффиксом -енко. Все это неслучайно: беглецам во что бы то ни стало нужно было оставаться незамеченными.

В повести «Микола Джеря» отражено еще одно интересное историческое явление пореформенной Руси, связанное с меной имен. Спасаясь от преследующего их пана Бжозовского крестьяне бегут и с сахарного завода, идут в Бессарабию, где пристав, опять таки не спросив, кто они и откуда пришли, за немалую плату записал их мещанами в посад Кривду. Топоним посада говорит сам за себя, вызывая у читателя ассоциации с правдой и кривдой, т.е. и с обманом. И действительно *«В тому посаді і в церковних метриках, і в посадських, і поліцейських книгах були позаписувані якісь невмирущі люди: вони ніколи не вмирали, бо на їх місце зараз записували нових українських утікачів і давали їм*

прізвища записаних в книгах небіжчиків» (НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 164-165). Микола отримав паспорт на ім'я в отця уже полуторасталетного семейства Івана Посмитюха (значення фамілії «хохлатий жаворонок» (*Galerida cristata*)), а інші стали його братами і синами незалежно від їх дійсного віку. Син був старшим отця. Далі ця історія відбувається в суді, коли Бжозовський, напад на слід арештованих беглеців, хотів повернути їх собі, але в цей час прийшло повідомлення про скасування кріпосного права. Суддя по черзі питає бурлака, як їх звуть, і, почувши в відповідь фамілію Посмитюх, встановлює їх родство. Нечуй-Левицький кілька разів підкреслює, наскільки соромно було бурлакам мати. Микола відповідав неохоче, низьким, гробовим голосом, його товариш називав своє ім'я тихо і опустив очі: *«Йому очевидно ніяк було брехати, та доля силувала до того»*, а третій промовив своє ім'я як во сні, також не дивлячись на суддю. Влада ситуації була відома: *«Та й багачко ж у вас, чоловіче, синів, та ще й немолодих! – промовив суддя, сміючись, із ним разом зареготались усі судчики»*, а пан Бжозовський тільки очі витарав на цю комедію і ніколи не міг зрозуміти, що ж тут відбувається (См.: НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 202-203).

Виростаючи і виховуючись в середовищі духовенства Іван Нечуй-Левицький набув в цьому світі досвід, також як і своє ставлення до нього не раз показував в своїх творах. Коли восьмирічний Іван Левицький навчався в духовній школі в Богуславі, одного разу їхній клас привели значно старшого новачка Якова Нетупського, якого незабаром всі почали називати «дядьком Якимом або Якимом Нетупою». Яким не ображався *«...бо в класі ці другокласники незабаром надавали усяких різних прізвищ та назвищ тим школярам, котрі кидалися в вічі якими-небудь видатними значними прикметами, та й ще смішними або чудернацькими»* (ЛЕВИЦЬКИЙ 1968: 21). Втілення цього ж принципу номінації, розпо-

страненного в том числе и в среде казачества, показывает автор в повести «Микола Джеря»: *«Рибалки були веселі, жартували, дражнили один одного прізвищами. Одного рибалку з таким здоровим носом, як цибуля, продражнили Цибулею, другого – Перепелицею, третього – Задерживостом. Інших дражнили так, що їй казати не годиться»* (НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 175). Исключением среди веселых рыболовов был грустный, тоскующий по родине и семье главный герой повести, за что *«рибалки продражнили Миколу Смутком»* (НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 177).

Другим примером может служить описание условий крещения девушки, которую посватал главный герой повести Микола Джеря. Бедную девушку, которая пришла в Вербивку на службу, молодежь в селе упоминает исключительно как девушку с «чудным именем». А мать Миколы, узнавшая о ней от сына, сразу же замечает, что ей не хотелось бы иметь невестку с таким странным именем (См.: НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 115). Сама Нимидора, родившая ребенка, спрашивает у бабы-повитухи окрестил ли батюшка и ее дочь таким странным именем, как ее (См.: НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 126). *«Ту дівчину звали Нимидорою. Піп був сердитий на її неслухняного батька й надавав його дітям таких іменів, що всі люди на селі ніяк не могли убгати їх собі в голову, а баба-повитуха ніколи не могла донести в своїй голові того імення додому й губила його на поповому порозі. Тій дівчині піп дав імення Минодора, а люди на селі звали її Нимидорою»* (НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 111-112). В данном отрывке отражены реальные случаи проявления недоброжелательности священника, который, желая проучить неугодных ему крестьян, давал ребенку «некрасивое» имя, понятие которого было специфичным для каждой местности и часто ассоциировалось с конкретными людьми: преступниками или пьяницами. Неслучайно писал известный литературный критик А. Билецкий о Нечуе, что *«вся його творчість пронизана скепсисом та іронією у відношенні до церкви, до церковної обрядності та служителів культу»* (БИЛЕЦЬКИЙ 1965: 322).

Перейдем к повести «Кайдашева сім'я». Украинская писательница Наталия Кобринська писала об Иване Нечуе-Левицком, что он *«навчив мене розуміти Ріхарда Вагнера, у которого оркестрою, як у Нечуя описами природи, уперед заповідається, хто вийде на сцену»* (КОБРИНСЬКА 1958: 365). Анализ литературной ономастики известной повести писателя «Кайдашева сім'я» свидетельствует о том, что номинация героев произведения в определенной мере служит той же цели, что мы и попытаемся доказать.

Повесть, в основе которой лежит история жизни крестьянской семьи после отмены крепостного права, Иван Нечуй-Левицкий написал в 1878 году. Впервые она была опубликована в 3-12 номерах журнала «Правда», после чего вышла в свет и во Львове отдельным изданием. До появления произведения в «Правде» Левицкий хлопотал о разрешении на его издание в России, о чем писал в письме В. Барвинскому 1 марта 1879 года: *««Кайдашеву сім'ю» я послав і в Главное Управление по делам печати в Петербурзі, але це все одно, що я вкинув рукопись в огонь. Предсідатель, професор університету Григор'єв, ярий великоруський націонал – і навряд чи він випустить повість з своїх залізних ручок»* (ЛЕВИЦЬКИЙ 1968: 275). Цензура нашла в повести «предосудительные места», потребовала убрать «все неудобные места», вследствие чего в 1887 году в Кисеве было опубликовано произведение, в котором писатель кое-что переработал, сократил, изменил начало и конец повести (См.: НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 517).

Считается, что прототипами героев повести «Кайдашева сім'я» стали прославившиеся своими скандалами члены семьи по фамилии Мазур - одной из самых распространенных патронимичных фамилий в Польше со значением выходца из исторической области Мазурии, современной Мазовии. Общеизвестно, що Нечуй-Левицкий многое черпал из своего окружения. Мазуры действительно жили недалеко от церкви, рядом с холмом, на котором ломались телеги так, как это изображено в повести. А в селах над рекой Росью вплоть по сегодняшний

день многие считают, что прототипы встречающихся в произведениях писателя сквозных образов известных баб Палажки и Параски, чьи имена уже стали нарицательными, писатель нашел именно там. И села соревнуются за первенство (См.: ГРИНЕВИЧ 2008). А одна жительница родного города писателя Стеблева даже приходила к нему с упреком: *«Нащо, паничу, ви мене в книжці обписали: тепер мені проходу на улиці люди не дають»* (См.: КИРИЛЮК 1972: 141).

Что касается и сегодня распространенной в Украине фамилии Кайдаш, в такой форме слово в словарях не встречается. Этимологически фамилия может происходить из близких по звучанию слов «кайдал», т. е. «хутор в степи, при котором есть земля и скот», образованный из татарского «стадо», или «кайдалы» – «оковы, кандалы, цепи», из арабского «завязка, пута» (см.: ФАСМЕР 1986: 161). В толковом словаре В. Даля также фигурируют «кайдалы, кайданы» в значении «кандалы, цепи, оковы, вязи, колодка» (см.: ДАЛЬ 1886: 75), также как и в словаре украинского языка Б. Гринченко «кайдани», т.е. «кандалы, оковы, цепи, колодки» (см.: ГРИНЧЕНКО 1908: 1010).

Главными героями произведения, порывающего с идеализацией крестьянского общества в украинской литературе и изображающего разрушение моральных ценностей в условиях мелкособственнических столкновений членов семьи и жителей села, во многом обусловленных их предыдущей судьбой и социальным статусом, можно считать Кайдаша и Кайдашиху, их сыновей и невесток.

При рассмотрении этимологического значения имен героев выясняется следующее. Оним отца Омелько является именем латинского происхождения со значением «соперник, участник соревнований», а имя матери Маруся, т.е. Мария – имя древне-еврейского происхождения, имеющее несколько возможных объяснений: 1. «сопротивляться, отказываться, отрицать», 2. «горький», 3. «любима, желанна» (см.: СКРИПНИК, ДЗЯТКІВСЬКА 1996: 86, 158). Старший сын Кайдашей был крещен Карпом,

именем греческого происхождения со значением «плод», а младший Лаврин – именем латинского происхождения, обозначающего жителя города Лаврента (см.: СКРИПНИК, ДЗЯТКІВСЬКА 1996: 67, 70). И соответственно жену старшего сына Мотрю писатель нарекает именем греческого происхождения со значением «всеми уважаемая замужняя женщина», в то время как имя супруги Лаврина Мелашка также является онимом латинского происхождения со значением «черная, темная» (см.: СКРИПНИК, ДЗЯТКІВСЬКА 1996: 162, 163). Анализ текста произведения свидетельствует о том, что этимологическое значение имен героев – в отличие от многих других произведений украинской литературы XIX столетия (достаточно вспомнить, например, «Наталку Полтавку» Ивана Котляревского, произведения Григория Квитки-Основьяненко, «Черну раду» Пантелеймона Кулиша, «Лихі люди» Панааса Мирного и многие другие) – образотворческих и сюжетообразующих функций не выполняет.

Иван Нечуй-Левицкий строит образы сыновей и невесток Кайдаша и Кайдашихи в первую очередь, опираясь на их фонетическое звучание. Резкому, диссонантному, даже грубоватому звучанию имени страшного сына Карпа и его жены Мотри противопоставляется мягкое, певучее, предвосхищающее определенную кротость и ласку фонетическое оформление имен Лаврина и Мелашки. Это противопоставление проходит через все произведение и отражается в разных характеристиках героев, раскрывается во многих сценах произведения. Тон задается в описании внешности героев. Сыновья Кайдаша оба были высокие, стройные, русые. Однако *«Карпо був широкий в плечах, з батьківськими карими гострими очима, з білдуватим лицем. Тонкі пружки його білого лица з тонкими губами мали в собі щось неласкаве. Гострі темні очі були ніби сердиті»* (НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 375). Под стать ему и Мотря: *«В лиці, в очах було розлите щось гостре, палке, гаряче, було видно розум з завзяттям і трохи з злістю»* (НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 384). А у Лаврина *«Веселі сині, як небо, очі*

світились привітно й ласкаво. Тонкі брови, русяві дрібні кучері на голові, тонкий ніс, рум'яні губи – все подихало молодю парубочою красою. Він був схожий з виду на матір» (НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 375). А его любимая Мелашка «була з поетичною душею, з ласкавим серцем», «ніби освітила всю його душу(...) Її краса так засліпила йому очі, так разом заманила серце, що вона йому здавалась не дівчиною, а русалкою» (НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 426, 428, 430).

Не забуваєт Іван Нечуй-Левицький також о реалізації юмористических можливостей, скритих в значенні топонимів, зустрічаючихся в тексті. Сватать Мелашку Кайдаши едут из Семигор в Западинцы. Названіє села асоціюється со впадиною, углубленням и западнею. Переступив через порог обветшалою дома бедных Балашей, Кайдашиха больно ударилаь головою, испортила свой головною убор – очіпок (рус.: повойник) - и набила себе шишку. Злая и расстроенная Кайдашиха клянёт всех, а Лаврин слегка насмехаясь сочувствует матери: «Оце завіз мене в Западинці, бодай вони пропали! Поробили двері, нічого сказати! Трохи собі голови не знесла, а на очіпку зробила собі правдиві Западинці. – Зате ж, мамо, в вас на голові, мабуть, набігли цілі Семигори. Чи велика, мамо, моргуля на голові? – спитав насмішкувато Лаврін» (НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ 1977: 436, 442).

ЛИТЕРАТУРА

- БІЛЕЦЬКИЙ Олександр, 1965: Іван Семенович Левицький (Нечуй). Зібрання праць у п'яти томах. Том 2. Українська література XIX – початку XX століття. Київ: Наукова думка, 317-367.
- ГРИНЕВИЧ Віктор, 2008: Іван Нечуй-Левицький лягав спати рівно о десятий. http://gazeta.ua/articles/history-newspaper/_ivan-nechujlevickij-lyagav-spatirivno-o-desyatij/270624 - 2017.01.23

- КИРИЛЮК Євген, 1972: Майстер реалістичних полотен. *Слово, віддане народові*. Вибрані праці. Київ: Дніпро, 132-150.
- КОБРИНСЬКА Наталя, 1958: У Нечуя. *Вибрані твори*. Київ: Державне видавництво художньої літератури, 364-366.
- ЛЕВИЦЬКИЙ Іван, 1968: Життєпис Івана Левицького (Нечуя), написана ним самим. *Зібрання творів у десяти томах. Том десятий. Біографічні матеріали. Статті та рецензії. Фольклорні записи. Листи*. Київ: Наукова думка. Інтернетний ресурс: <https://drive.google.com/file/d/0B1jZ2bNmpVBPX1VwZ1Vrd0xtQ28/view> - 2017.01.06.
- 1968а: Лист О. Бодянському від 1 травня 1876 р. *Зібрання творів у десяти томах. Том десятий. Біографічні матеріали. Статті та рецензії. Фольклорні записи. Листи*. Київ: Наукова думка. Інтернетний ресурс: <https://drive.google.com/file/d/0B1jZ2bNmpVBPX1VwZ1Vrd0xtQ28/view> - 2017.01.06.
- 1968b: Лист В. Барвінському від 1 березня 1879 р. *Зібрання творів у десяти томах. Том десятий. Біографічні матеріали. Статті та рецензії. Фольклорні записи. Листи*. Київ: Наукова думка. Інтернетний ресурс: <https://drive.google.com/file/d/0B1jZ2bNmpVBPX1VwZ1Vrd0xtQ28/view> - 2017.01.06.
- 1968с: Уривки з моїх мемуарів та загадок. В богуславськiм училищі. *Зібрання творів у десяти томах. Том десятий. Біографічні матеріали. Статті та рецензії. Фольклорні записи. Листи*. Київ: Наукова думка. Інтернетний ресурс: <https://drive.google.com/file/d/0B1jZ2bNmpVBPX1VwZ1Vrd0xtQ28/view> - 2017.01.06.
- НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ Іван, 1977: Микола Джеря. *Твори в двох томах. Том 1*. Київ: Видавництво художньої літератури «Дніпро».
- 1977а: Кайдашева сім'я. *Твори в двох томах. Том 1*. Київ: Видавництво художньої літератури «Дніпро».

- ПІДМОГИЛЬНИЙ Валер'ян, 1927: Іван Левицький-Нечуй (Спроба психоаналізи творчости). *Життя й революція*. 9/295-303. Інтернетний ресурс: <http://sites.utoronto.ca/elul/Nechui/nech-psyx.pdf> - 2017.01.12.
- СКРИПНИК, Л. Г., ДЗЯТКІВСЬКА, Н. П., 1996: *Власні імена людей. Словник-довідник*. Київ: Наукова думка.
- СЛОВАРЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, 1908: Зібрала редакція журналу «Киевская Старина». Упорядкував, з додатком власного матеріалу Борис Грінченко. Том II. 3 – Н. У Києві. Інтернетний ресурс: [http://r2u.org.ua/data/Словарь_української_мови_\(1907-1909\).pdf](http://r2u.org.ua/data/Словарь_української_мови_(1907-1909).pdf) - 2017.01.06.
- ТОЛКОВЫЙ СЛОВАРЬ ЖИВАГО ВЕЛИКОРУССКАГО ЯЗЫКА ВЛАДИМИРА ДАЛЯ, 1881: Томъ второй. С.-Петербургъ – Москва: Изданіе книгопродавца-типографа М.О. Вольфа.
- ФАСМЕР Макс, 1986: *Этимологический словарь русского языка. В четырех томах*. Том II. (Е-Муж). Москва: Прогресс.
- ФРАНКО Іван, 1982: Ювілей Івана Левицького (Нечуя). Літературно-науковий вісник. *Зібрання творів в у п'ятдесяти томах*. Т. 35. Літературно критичні праці (1903-1905). Київ: Наукова думка, 370-376.